

22. Хараберюш І. Ф. Спеціальна техніка в органах внутрішніх справ. Загальна частина : навч. посіб. / І. Ф. Хараберюш. - Донецьк, 2002. - 203 с. ; Kharaberiush I. F. Spetsialna tekhnika v orhanakh vnutrishnikh sprav. Zahalna chastyna : navch. posib. / I. F. Kharaberiush. - Donetsk, 2002. - 203 с.

23. Хараберюш І. Ф. Протидія злочинності засобами спеціальної техніки: концептуальний підхід : моногр. / І. Ф. Хараберюш. – Донецьк : Вид-во „Ноулідж”, 2011. – 362 с. ; Kharaberiush I. F. Protydiia zlochynnosti zasobamy spetsialnoi tekhniky: kontseptualnyi pidkhid : monohr. / I. F. Kharaberiush. – Donetsk : Vyd-vo „Noulidzh”, 2011. – 362 s.

24. Хараберюш І. Ф. Використання спеціальної техніки щодо протидії злочинності в Україні: теоретичні, правові та організаційні аспекти : моногр. / І. Ф. Хараберюш. – Львів : Львівський державний університет внутрішніх справ, 2011. – 284 с. ; Kharaberiush I. F. Vykorystannia spetsialnoi tekhniky shchodo protydii zlochynnosti v Ukraini: teoretychni, pravovi ta orhanizatsiini aspekty : monohr. / I. F. Kharaberiush. – Lviv : Lvivskiy derzhavnyi universytet vnutrishnikh sprav, 2011. – 284 s.

Стаття надійшла до редакції 04.07.2017 р.

H. Halstian

THE USE OF SPECIAL EQUIPMENT IN LAW ENFORCEMENT ACTIVITIES: HISTORICAL ASPECTS

Launched many years ago European integration of Ukraine envisages the evolution of Soviet legislation into the legislation of European countries. Obviously, the reform of the legislation in the field of the use of special technology is impossible without the scientific and technological achievements of the present. The problems of the use of special equipment and information obtained through its use have constantly arisen and encountered at the turn of the practice-normative use.

Taking into account the constant development of crimes and the ways of their commissioning, there was an immediate need to support the development of technical means of protection of the population and means of crime prevention. Aphorism JV Background Goethe «A man who does not know his past is not worthy of his future», by the way, describes the need to highlight the historical aspect of the formation and use of special technical means for a more complete and effective reform of the law-enforcement system in general and its structural subdivisions.

The history of the emergence, formation and development of special technical means shows their need for counteraction to crime in our society and clearly demonstrates - the more developed the society, the greater the need for modern means of special equipment. Only with the definition and study of the entire way of «birth and life» of special technical means will we be able to find more effective ways of their modernization and adjustment to the European legal space.

Key words: *special technology, forensic technology, operational and technical means, genesis, law enforcement, criminalistics, scientific and technical potential.*

УДК 352.07

М. О. Баймуратов

ТЕРИТОРІАЛЬНА ГРОМАДА У НАЦІОНАЛЬНОМУ ТА МІЖНАРОДНОМУ ВИМІРАХ

Стаття присвячена аналізу глобальних та локальних чинників становлення,

функціонування та розвитку територіальних громад.

Ключові слова: глобалізація, локальний інтерес, локальна ідентичність, місцеве самоврядування, територіальна громада, жителі – члени територіальної громади.

Постановка проблеми. В умовах становлення та розвитку правової демократичної державності об'єктивно зростає роль і значення колективних суб'єктів права, що: а) виникають та функціонують на території держави, б) відповідно до її Конституції та чинного законодавства; в) набуваючи і формуючи власний правовий статус, г) реалізуючи телеологічні доміанти щодо їх існування та функціонування; г') для задоволення власних інтересів суб'єктів, що складають такий колектив, а також для задоволення групових і колективних інтересів всіх членів такого колективу.

До таких колективних суб'єктів права відносяться й територіальні спільноти жителів відповідних територій – громади. У своїй соціологічній сутності громади в контексті гносеології виступає як «місцеве співтовариство», «місцева спільнота». Більшу ясність у розумінні статусу та потенціалу такої людської спільноти надає трактування терміну «місцеве співтовариство» [1]:

1. Будь-яка безліч соціальних відносин, здійснюваних головним чином всередині деяких кордонів поселень або територій (соціологічний підхід. – Авт.).

2. Соціальна мережа взаємодіючих індивідів, зазвичай концентрованих в рамках певної території (комунікативно-територіальний підхід. – Авт.).

3. Найменша територіальна група, яка може охопити всі аспекти людського життя (комунітарно-гуманітарний підхід. – Авт.).

Сучасна концепція спільноти з'явилася в кінці XIX століття, її поява історично пов'язано з руйнуванням традиційного укладу життя. Місцеве співтовариство сприяє формуванню таких якостей, як солідарність, взаємна довіра і зобов'язання, спільність інтересів, це поняття використовується для позначення територіальної організації суспільства, яке в певному сенсі утворює замкнуту сукупність (село, невелике містечко, приміський район і т. ін.).

Існує три види компонентів, так чи інакше характеризують місцеве співтовариство [2]:

- територіальний (географічна територія) чи (просторовий критерій. – Авт.);

- соціологічний (соціальна взаємодія) чи (комунікативний критерій. – Авт.);

- психокультурний (загальні зв'язки) чи (раціональний критерій. – Авт.).

Це підтверджується позицією Толкотта Парсонса, який визначав поняття спільноти як соціальну систему, відзначаючи, що «спільнота – це об'єднання дійових осіб, що володіють певним територіальним простором як основою для здійснення більшої частини їх повсякденної діяльності». «За деяким винятком, люди більш-менш постійно організують свою повсякденну діяльність в межах якоїсь спільної території. Виникає таким чином колектив і є спільність» [3]. Як колективна система, вона висловлює закріплені в зразках уявлення про членство в цій спільності, що визначають які індивіди належать їй, які – ні. Для того, щоб існувати і розвиватися, ця система повинна, з одного боку, підтримувати єдність культурну орієнтацію як підставу культурної ідентифікації, а з іншого – систематично задовольняти вимогам нижчих рівнів соціальної системи, що упорядковують інтеграцію на рівні організму людини і особистості. Таким чином, система соціальної спільності повинна структурувати свої відносини на трьох системах дії – культурній, особистісній та біологічній, створюючи при цьому три функціональних підсистеми соціальної системи: політичну, економічну і систему соціалізації.

Таким чином, місцеве співтовариство розглядається в екзистенційному,

соціально-політичному і нормативно-прагматичному дискурсі:

- по-перше, як форма життєвоважливого об'єднання людей, що існує для реалізації їх індивідуальних, групових, колективних інтересів на локальному рівні їх повсякденної життєдіяльності;

- по-друге, як форма громадянського суспільства, основа для територіальної самоорганізації і самоврядування громадян;

- по-третє, як суб'єкт соціального управління муніципального простору.

Звідсіля, можна зробити висновок, що місцеве співтовариство – це багатосторонній та багаторівневий феномен, що:

а) базується та об'єднується територією постійного або переважного проживання фізичних осіб;

б) є відкритою соціальною системою, в якій виникають, продукуються та реалізуються екзистенційні тактичні і стратегічні інтереси членів такого локального соціуму;

в) здатен як суб'єкт державного, регіонального, локального, міжколективного, міжособистісного управління до самодіяльності, самокорекції, самоврядування, самозбереження і розвитку;

г) має за мету поліпшення якості життя людини;

г') виступає як первинна ланка соціальної системи.

Наведені нами характеристики виступають переважно і однозначно внутрішньодержавними характеристиками локальної спільноти, що є насамперед об'єктом не тільки самоврядування, а й державного управління.

Однак в умовах глобалізації така спільнота, що в рамках місцевого самоврядування виступає як територіальна громада, починає набувати позадержавні та міжнародно-правові характеристики.

Є загальновідомим, що одним з конституюючих міжнародно-правових документів місцевого самоврядування виступає Європейська хартія місцевого самоврядування 1985 року [4], що була прийнята Радою Європи – найбільшою міжурядовою організацією регіонального характеру, членами якої є на сьогодні 47 держав. Саме цей документ містить в собі міжнародно-правову характеристику локальної спільноти, що визначає його як основного і первинного суб'єкта місцевого самоврядування.

Російський дослідник А.А. Замотаєв, проаналізувавши тексти Європейської Хартії місцевого самоврядування англійською та французькою мовами і їх російські переклади, прийшов до висновку, що з урахуванням неоднозначності англомовних і франкомовних термінів визначення місцевого самоврядування, дане в Хартії, слід переводити в такий спосіб: «Місьцеве самоврядування означає право та реальну здатність місцевих громад регламентувати значну частину справ громадянського суспільства і управляти нею, діючи в рамках закону під свою відповідальність і в інтересах місцевого населення» [5].

Відмінності в перекладі окремих термінів, даних у визначенні місцевого самоврядування Європейською Хартією, не можна розцінювати як незначні різночитання, оскільки на основі тих чи інших варіантів перекладу складаються і неоднакові концептуальні установки [6]. На ситуацію, що склалась, звертав увагу й вітчизняний дослідник С.А. Панасюк [7]. В свою чергу, М. О. Краснов, виходячи з того, що в відповідному положенні Європейська Хартія оперує терміном «місьцеве співтовариство», пише: «Дійсно, мало де можна зустріти поки справжнє самоврядування. Та й оцінка такої «автентичності» ще не може бути досконалою. І тим не менше демократичне законодавство оперує саме терміном «місьцеве співтовариство». Таким шляхом суспільство через державу резервує собі обрану лінію розвитку. Не

знаючи ще, в чому конкретно може виразитися реальне самоврядування людей в територіальному розрізі, суспільство вже сьогодні закладає таке юридичне розуміння, яке б не сковувало ініціативу людей, робило б саме їх, а не владні структури, що мають навіть на місцевому рівні фактично державну природу, головним компонентом місцевого самоврядування» [8].

Таким чином, місцева (локальна) спільнота (товариство, громада тощо) стає феноменом не тільки національного, а й міжнародного права, що актуалізує дослідження її ознак у вказаних сферах [9].

Звідсіля можна констатувати, що особливо яскраво проявляється роль такої спільноти (товариства, громади тощо) в умовах децентралізації публічної влади, коли територіальні громади, як первинні суб'єкти місцевого самоврядування починають грати, з одного боку, конституюючи роль у становленні феномена локальної демократії, а з іншого – інституційну роль як найважливіший елемент громадянського суспільства. Але в процесах економічної, політичної і правової глобалізації, й особливо в процесах міжнародної міждержавної інтеграції, що є яскравим прикладом останньої, вони починають грати й відповідну міжнародно-правову роль, набуваючи відповідні ознаки міжнародно-правової правосуб'єктності, причому в цих умовах – формування правового середовища їх існування і функціонування перетворюється у об'єкт міжнародно-правових регламентації і регулювання.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Починаючи з 1990 р., коли у вітчизняній науці почалося формування сучасних поглядів на інститут місцевого самоврядування, муніципально-правовій проблематиці приділяли увагу М. О. Баймуратов, О. В. Батанов, Ю. Ю. Бальцій, В. І. Борденюк, І. П. Бутко, М. П. Воронов, В. П. Грובה, Р. К. Давидов, Н. К. Ісаєва, В. М. Кампо, О. О. Карлов, А. А. Коваленко, М. І. Корнієнко, П. М. Любченко, М. П. Орзіх, О. К. Пастернак, В. Ф. Погорілко, М. О. Пухтинський, Н. І. Руда, О. Ф. Фрицький та інші вчені, наукові надбання яких складають основу сучасної муніципально-правової доктрини держави. Варто зазначити, що останніми роками в Україні захищено ряд дисертацій, в яких здійснено науковий аналіз окремих аспектів місцевого самоврядування. Однак ці роботи не містять комплексного наукового аналізу статусу територіальних громад як первинних суб'єктів місцевого самоврядування, а також не розглядають сучасної дихотомії локального і глобального чинників, що виникає в процесі їх функціонування.

Слід також наголосити, що проблематика місцевого самоврядування та територіальної громади (колективу, спільноти тощо) була предметом дослідження провідних сучасних зарубіжних науковців Г. Бребана, Ж. Веделя, І.В. Видріна, Б. Гурне, Р. Драго, Ю.Д. Казанчева, М.О. Краснова, О.О. Кутафіна, Т. Маунца, О.М. Писарева, М.В. Постового, Г. Райта, В.І. Фадеєва, О.І. Черкасова, К.С.Шугриної та інших вчених – однак й ними проблематика функціонування територіальної громади в умовах взаємодії та антагонізму локального й глобального чинників не розглядалась.

Тому, *метою даної статті* є дослідження впливу локального й глобального чинників на існування та функціонування територіальної громади в сучасних умовах, а також впливу територіальної громади на формування та взаємодію зазначених чинників.

Виклад основного матеріалу дослідження. Феномен територіальної спільноти, що складається з людей став одним з трендів сучасної правової та демократичної державності, що яскраво демонструє участь широких верств населення у формуванні та здійсненні публічної влади на різних її рівнях – публічної державної влади та публічної самоврядної (муніципальної) влади [10].

Разом з тим, цей, здавалось би суто локальний суб'єкт, який виникає на

локальному рівні функціонування соціуму та включає до свого складу тільки жителів відповідної адміністративно-територіальної одиниці держави, що мають різний правовий стан (громадяни, іноземні громадяни, апатриди, біженці тощо), несе в собі потенційний заряд глобальності та впливає на неї суттєвим чином. Це детермінується наступними аргументами:

1. *Місцеві громади як антиподи глобалізації.* Місцеві громади виступають універсальними механізмами збереження локальної ідентичності місцевого соціуму. Ідентичність (лат. *Identitas*, англ. *Identity*) – властивість психіки людини в концентрованому вигляді виражати для неї те, як вона уявляє собі свою приналежність до різних соціальних, економічних, національних, професійних, мовних, політичних, релігійних, расових і інших груп або інших спільнот, або ототожнює себе з тією чи іншою людиною, як втіленням властивих цим групам або спільнотам властивостей [11].

Тому головна особливість територіальних громад міститься в тому, що це світи повсякденності (ідентифікаційна ознака місцевої спільноти. – Авт.), де всі соціальні відносини ґрунтуються на безпосередніх відносинах між людьми (комунікаційна ознака місцевої спільноти. – Авт.). Тут принципово важливим є те, що сфера повсякденному в житті місцевих громад є базовою основою формування місцевих ідентичностей. А саме, локальна, місцева ідентичність наповнена стійкою інформацією, що безпосередньо передається від покоління до покоління – традиціями, віруваннями і т. д. (ідеологічна ознака місцевої спільноти. – Авт.). Саме вони виступають цими «початковими» знаннями, з яких створюється первинний менталітет – менталітет локальної повсякденності. При цьому процеси розвитку і зміцнення місцевих громад цілком можуть протидіяти глобальній мегасистемі, яка прагне перебудувати світ тільки в своїх власних інтересах [12]. Тобто, взаємодія між територіальними громадами та глобалізацією, спочатку виникає як антагоністичні відносини, відносини протидії глобальним тенденціям, що охоплюють всі народи та їх держави.

2. *Місцеві громади як носії локального культурного простору.* Усвідомлення єдності світу – це найбільше досягнення глобалізації, але в таких умовах виникають й відповідні негативні тенденції, що характеризуються виникненням єдиного культурного простору, підставою якого служать спільність історії, єдина мова міжнародного спілкування, єдина система освіти, загальний тип соціальної діяльності та загальний геополітичний простір. Є очевидним, що дані процеси містять у собі безліч різних аспектів. Як зазначає відомий німецький соціолог У. Бек, «глобалізація» – це політично ефективне поняття, яке включає в себе «комунікаційні технології, екологію, економіку, організацію діяльності, культуру і громадянське суспільство» [13]. Тобто, ми бачимо, що глобалізація виникає, функціонує та поглинає як раз ту систему об'єктів та цінностей, на базі яких існує та функціонує територіальна громада.

Проте щоб зберегти, не привести до розпаду специфічні, своєрідні локальні спільноти, необхідно вміти виявляти, аналізувати обставини, що відбуваються в спільнотах під впливом глобалізації. Загальноприйнятою є думка, що спільноти за умов глобалізації потрапляють в ситуацію втрати своєрідності. В цьому контексті специфічні форми спільнот під функціоналістським впливом глобалізації розмиваються, соціально «бліднуть», втрачаючи рівень свого соціального впливу. Один зі знаних дослідників місцевих громад М. Кастельс зазначає, що глобалізаційні процеси нівелюють всі локальні та історичні прояви: «Моя гіпотеза свідчить, що прихід простору глобальних потоків стирає смислові відносини між суспільством і його архітектонікою. Просторова маніфестація панівних інтересів пронизує всі культури в світі вздовж і поперек, веде до переміщення знання історії та специфічної культури на задній план, сприяє загальному

поширенню позаісторичної, позакультурної архітектоники» [14]. Тобто, фактично глобалізація є антиподом локалізму, в умовах якого існують, функціонують та розвиваються територіальні громади – вона у своїй могутності істотно збіднює їх, зводить їх індивідуальні та особливі характеристики до стереотипу, схематичності та простоти в формах існування.

Глобальні зміни розмивають наявні відмінності між спільнотами, їх виділення стає не вигідним, проте місцева громада, як топос (від давн. грец. – τόπος – місце), є головним носієм специфічних рис соціальної організації і тієї території на якій вона функціонує. В основі такого феномену лежить локальний інтерес, що виступає переплетінням територіального, колективного та індивідуального інтересу [15].

3. *Місцеві громади як могутні продуценти локального інтересу.* Місцеві громади як предмет дослідження в соціально-філософській теорії і практиці з давніх часів сприймаються як локальні єдності, що протистоять глобально-циркулюючим, гомогенізованим (однорідним. – Авт.) потокам. Саме жителі місцевих громад такі глобальні впливи і структурні передумови сприймають, усвідомлюють, фільтрують, вибирають, відхиляють, перетворюють або ігнорують, співвідносячи їх зі своїми індивідуальними, груповими, колективними, територіальними інтересами, зберігаючи при цьому свої ментальні властивості і особливості. Тому місцеві спільноти, локалі, топоси можуть бути представлені своєрідними полями опору глобалізації. Тому слід наголосити на тому, що саме ця традиція локального опору проти глобального впливу, що повторюється в щоденній дії, шляхом глибокого занурення у повсякденність та функціонування в ній, а також здійснення локального управління безпосередньо чи через обрані ними органи (тобто здійснення місцевого самоврядування. – Авт.), що відображають, охороняють та захищають інтереси територіальної спільноти та її членів, не тільки зміцнює місцеві спільноти, але й робить їх соціально сильними і соціально значущими перед силою і міццю національної держави. Тому етатизм держави як ідеологія, яка стверджує провідну роль держави в політичному житті, включаючи підпорядкування інтересів як окремих людей, так і груп інтересам держави, а також політика активного втручання держави в усі сфери суспільного та приватного життя [16] – часто-густо пасує перед такими місцевими спільнотами та їх рішучістю функціонувати згідно з їх уявленнями про повсякденність.

4. *Парадоксальний зв'язок локального і глобального в світовій думці і політиці: від дихотомії до взаємозв'язку.* У соціально-філософському та правовому дискурсі останнім часом спостерігається зростання уваги до місця, простору (spatial turn), його своєрідності. Разом з тим, увага зростає не тільки до простору, а й до місцевих спільнот, здатних на місцях протистояти процесам світової глобалізації [17]. Однак є одна риса глобалізації, що здатна активно впливати на життя територіальних громад – це її здатність викликати до життя змагальні тенденції між спільнотами. Слід зазначити, що змагальність як така – це явище не нове, але позиціонувати свою спільноту стало цікавим і можливим саме останнім часом і завдяки інформаційно-комунікаційним властивостям глобалізації.

Разом з тим, змагальність позитивно впливає на внутрішній розвиток локальних спільнот, бо процес формування іміджу спільноти, здійснення маркетингових досліджень в муніципальних утвореннях стали обов'язковим елементом, що враховується при стратегічному та тактичному плануванні їх розвитку, збереженні. Великі спільноти під глобалізаційними впливами дійсно стають місцями динамічного розвитку, що незмінно призводить до зростаючої гетерогенізації і поляризації метрополій, на відміну від периферійних спільнот. Тому просторовий порядок, що глобалізується, дотримується принципу: «Кожному по його здібностям, сильним –

силу» [18]. Таким чином, можна стверджувати, що єдиним ефективним шляхом існування територіальних громад в умовах глобалізації є їх інтенсивний розвиток з метою економічного, політичного, соціального, культурного укріплення та трансформації в могутній центр продукування системи локального і вже глобального інтересу – тільки в таких умовах вони представляють гідний рівень опору й одночасно суб'єктність в якості партнера для глобалізації.

5. *Локальний фактор як об'єкт міжнародно-правового регулювання.* Процес створення супранаціональних об'єднань, таких як Рада Європи, Європейський Союз, розширення глобальних мереж одночасно збільшують роль і значення спільнот як діючих акторів – основних діючих ціннісно-орієнтованих одиниць. Це обумовлено тим, що саме в таких об'єднаннях активізуються процеси правової глобалізації, в якій місцеве самоврядування відіграє роль важливого об'єкту міжнародно-правового регулювання. Достатньо нагадати роль та значення міжнародних договорів, що регламентують та регулюють роль місцевого самоврядування та правосуб'єктність територіальних громад, які прийнято державами-членами Ради Європи – Європейська хартія місцевого самоврядування 1985 р., Європейська рамкова конвенція про транскордонне співробітництво між територіальними общинами або властями 1980 р. тощо, а також стратегічну роль, яку відіграють регіони в інтеграційному будівництві об'єднаної Європи (Декларація щодо регіоналізму в Європі 1996 р.). Саме таким чином пов'язується локальне і глобальне.

Місцеві громади в умовах перманентного розвитку дійсно мають хороші його потенціали, набуваючи реальну здатність до конкуренції. Виходячи зі зростаючої гетерогенізації і залежності від проблемних ситуацій в субрегіоні, регіоні та світі, сенс локального управління в місцевих громадах досі не втрачається через спільні об'єднанчі ідеали і програми. Як ні парадоксально це звучить, навіть агресивна агітація своїх переваг окремими місцевими громадами дає зростання і розширення можливостей і для інших спільнот, тобто навіть таких, хто знаходиться у глибокій кризі. Бо місцеві громади, індиферентні до таких змін, відчувають не тільки небезпеку деградації, розпаду, стагнації, а й піддаються їм.

6. *Місцеві спільноти як відображення глобальних тенденцій.* Мережева глобалізація сприяє масовій змушеної або позитивної міграції, пересуванню, зростанню масового туризму. І це віддзеркалюється на місцевих громадах, які вже змушені конкурувати за жителів. Саме місцеві спільноти, економіка цих спільнот, особливо в багатих країнах світу, виробляють не тільки абстрактні продукти, а й традиційні та нові медіа, різні фінансові інструменти, свою субкультуру, імідж, ідеї, стилі життя і виробництва, нові соціальні комунікації, що об'єднують мешканців – тобто нові та якісні форми існування повсякденності, що є привабливими для інших людей, що прагнуть стати жителями цих територій, де існують та успішно функціонують такі форми. Символіка і культура місцевих громад також вносить великий внесок у створення продуктів світового рівня, нівелює диференціацією між культурою і економікою. Медіаіндустрія є одночасно і культурною індустрією, рекламні компанії стають культурними консументами (тобто такими, що виробляють продукцію, що готова до споживання. – Авт.), мають своїх споживачів, а міський туризм стає прибутковою економічною галуззю, що активно розвивається.

Разом з тим, слід розуміти, що глобалізація сама по собі – не є вирішальною силою, домінуючим фактором, який щось вирішує в місцевих громадах, це поняття використовується для емпіричного опису форм відносин в них за допомогою мереж. Глобальні обмінні відносини та відносини залежності діляться на різні якості, а саме:

- на досягнення мережевого економічного співтовариства (відносини

підприємницькі, фінансові ринки) (формування локального економічного простору через вплив глобальних інструментів. – Авт.);

- на створення технологічного співтовариства (електронні мережі, транспортний комплекс, електро- і водопостачання) (формування локального технологічного простору, завдяки використанню повсякденних і новітніх технологій, що мають глобальну основу. – Авт.) і

- досягнення культурної спільноти (обмін ідеями і консументною продукцією, мобільність в туризмі або через міграцію) (формування локального культурного простору завдяки впливу елементів глобальної культури, однак з міцною локальною субкультурою. – Авт.).

Звідсіля, виходячи з того, який аспект узятий до уваги, по-різному буде оцінюватися рівень і своєрідність зв'язку з глобальною мережею певних відносин в місцевих громадах. Тому вважаємо за доцільне як у аксіологічному розумінні, так й в прагматичному застосуванні вибудовувати шкалу процесів, що глобалізується, і виводити рівень переплетіння глобальних відносин і відносин залежності в місцевих громадах в декількох взаємодіючих полях: територіального простору, економічного і соціально-культурного простору.

Ці специфічні локально-польові логіки відкриваються класифікованим сигналом посилення відносин під дією глобалізації в спільнотах, через них виявляються специфічність і своєрідність процесів гомогенізації (однорідності) або гетерогенізації (різнорідності). При цьому поле економічного простору на сучасному рівні повсюдно демонструє проблему відсутності функціональності рішень, що глобально об'єднують (тобто стагнують. – Авт.), в нашому випадку – для місцевих громад, а культурне глобалізаційне поле, навпаки, викликає тенденції осмислення місця, локальних, місцевих культур на противагу гегемоністських устремлінь західництва і американізації (тобто, спостерігається культурне та духовне зростання на базі субкультури, сформованої в рамках територіальної громади. – Авт.).

Однак з глобалізаційних мереж логічно не випливає, що глобалізація і гомогенізація (однорідність) або гетерогенізації (різнорідність) складаються в дедуктивному співвідношенні. Питання про гомогенізацію або гетерогенізацію є особливо важливим в плані культурного мережевого впливу, незалежно від того, чи приймається цей вплив в співтоваристві або історично повторюється. Але в місцевих громадах глобалізація і гомогенізація не перебувають між собою в обумовленому відношенні. Процеси гомогенізації в місцевих громадах можна спостерігати в тимчасових фазах і в просторових рисах, що не вплетені поки ще в глобальні мережі, наприклад, в периферійних міських спільнотах, в сільських поселеннях.

7. Місцеві спільноти як фактор посилення глобалізації. Історичний екскурс дозволяє порівняти явище глобалізації, що виникло в епоху постмодерну, з явищами експансії поширених у всьому світі великих релігій (християнства, ісламу, буддизму, конфуціанства), проте вони також концептуально носять всередині самих релігій прагнення до гомогенізації (однорідності). Постмодерн характеризується своїм домаганням на універсальне визнання, хоча б через переможну ходу капіталізму і виникнення національних держав, а також через розквіт науки, її інституалізацію в національних дослідницьких університетах.

Саме в постмодерністський час повним ходом йде процес утворення майже однаково пофарбованих індустріальних спільнот, вибухове зростання урбаністичних агломерацій. А це підсилює роль та значення територіальних громад у сучасному світі. Разом з тим, в цьому відношенні Г. Зіммель, ще задовго до постмодерну, зумовлював можливість такого явища: «Пунктуальність, вирахованість, точність, що визначають

міське життя, стоять не тільки в тісному зв'язку з її економіко-грошовим і інтелектуальним характером, але і фарбують зміст життя, виключаючи її ірраціональні, інстинктивні, суверенні риси, сутність і імпульси, що забезпечують життєву форму, вони сприймаються узагальнено і схематично» [19]. Тобто він звертає увагу на спрощення, схематизацію, стереотипність життєвих форм, форм локального життя в умовах глобалізації.

Висновки. Підсумовуючи викладене вище, можна дійти наступних висновків:

- на рівні територіальних громад існують складні різнорівневі, різно- і багатооб'єктні зв'язки між локальним та глобальним, що мають об'єктивний характер і впливають на такі громади, причому як у позитивному, так й у негативному аспектах;

- локальні та глобальні чинники розвитку формують систему складних та суперечливих вертикально-горизонтальних зв'язків, що насамперед проявляються в процесі глобального та локального управління та спрямовані, з одного боку, на збереження історичних, географічних, культурологічних особливостей суб'єктив-об'єктів управління (територіальних громад), що перебувають в умовах повсякденності, а з другого – на розробку оптимальних, ефективних, продуктивних та стереотипізованих форм такого управління, що розраховані на необмежену кількість неперсоніфікованих суб'єктів, що володіють різним правовим станом;

- рівень територіальної громади є найбільш сприятливим для впливу глобальних чинників, що спрямовані на нівелювання її особливих рис, виникнення стереотипів форм соціального колективного, групового та індивідуального життя;

- разом з тим, саме територіальна громада виступає основоположним суб'єктом спротиву впливу негативних чинників глобалізації, бо завдяки локальному інтересу, що нею продукується та реалізується в умовах повсякденності, саме вона формує, зберігає та примножує свою ідентичність;

- однак ідентичність територіальної громади під впливом чинників глобалізації все ж трансформується, однак не так явно та не так швидко – причиною такого стану справ є діяльність членів громади щодо реалізації їх життєвих настанов в умовах повсякденності, які базуються на локальному інтересі.

Список використаної літератури:

1. Собрадо Чавес М. Социальная наука и социальная технология / М. Собрадо Чавес, Х. Варгас Куллель // Общественная наука и современность. – 1992. – № 6. – С. 101–113 ; Sobrado Chaves M. Sotsialnaya nauka i sotsialnaya tekhnologiya / M. Sobrado Chaves, Kh. Vargas Kullel // Obshchestvennaya nauka i sovremennost. – 1992. – № 6. – S. 101–113.

2. Сорокин П. А. Система социологии / П. А. Сорокин. - Москва : Наука, 1993. - Т. 1 : Социальная аналитика: учение о строении простейшего (родового) социального явления. - 447 с. ; Sorokin P. A. Sistema sotsiologii / P. A. Sorokin. - Moskva : Nauka, 1993. - Т. 1 : Sotsialnaya analitika: uchenie o stroenii prosteyshego (rodovogo) sotsialnogo yavleniya. - 447 s.

3. Американская социология. Перспективы, проблемы, методы / под ред. Г. В. Осипова. – Москва : Прогресс, 1972. – 392 с. ; Amerikanskaya sotsiologiya. Perspektivy, problemy, metody / pod red. G. V. Osipova. – Moskva : Progress, 1972. – 392 s.

4. Європейська хартія місцевого самоврядування [Електронний документ] : м. Страсбург, 15 жовтня 1985 року. – Режим доступу : http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/994_036 ; Yevropeiska khartiia mistsevoho samovriaduvannia [Elektronnyi dokument] : m. Strasburh, 15 zhovtnia 1985 roku. – Rezhym dostupu : http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/994_036

5. Замотаев А. Местное самоуправление как элемент государственного устройства

/ А. Замотаев // Российская юстиция. – 1996. – № 6. – С. 16-18 ; Zamotaev A. Mestnoe samoupravlenie kak element gosudarstvennogo ustroystva / A. Zamotaev // Rossiyskaya yustitsiya. – 1996. – № 6. – S. 16-18.

6. Дмитриев Ю. Европейская Хартия местного самоуправления и российское законодательство / Ю. Дмитриев, О. Тарасов // Право и жизнь. – 1997. – № 12. – С. 162-172 ; Dmitriev Yu. Yevropeyskaya Khartiya mestnogo samoupravleniya i rossiyskoe zakonodatelstvo / Yu. Dmitriev, O. Tarasov // Pravo i zhizn. – 1997. – № 12. – S. 162-172.

7. Панасюк С. А. Проблемы перевода текста Европейской хартии местного самоуправления в контексте качественной имплементации ее положений / С. А. Панасюк // Вісник Маріупольського державного університету. Сер. : Право. – 2012. – № 3-4. – С. 200-205 ; Panasyuk S. A. Problemy perevoda teksta Yevropeyskoy khartii mestnogo samoupravleniya v kontekste kachestvennoy implementatsii ee polozheniy / S. A. Panasyuk // Visnyk Mariupolskoho derzhavnoho universytetu. Ser. : Pravo. – 2012. – № 3-4. – S. 200-205.

8. Краснов М. А. Введение в муниципальное право / М. А. Краснов. – Москва : Академический правовой университет при Институте государства и права РАН, 1993. – 16 с. ; Krasnov M. A. Vvedenie v munitsipalnoe pravo / M. A. Krasnov. – Moskva : Akademicheskiiy pravovoy universitet pri Institute gosudarstva i prava RAN, 1993. – 16 s.

9. Горяченко Е. Е. Территориальная общность в изменяющихся условиях / Е. Е. Горяченко // Социологические аспекты перехода к рыночной экономике : матер. к XIII Всемирн. социолог. конгрессу / под ред. Ф. М. Бородкина, А. Р. Михеевой ; - Новосибирск : ИЭОПП СО РАН, 1994. - Ч. 1 : Проблемы социальной адаптации к изменяющимся условиям жизни. - С. 63-86 ; Goryachenko Ye. Ye. Territorialnaya obshchnost v izmenyayushchikhsya usloviyakh / Ye. Ye. Goryachenko // Sotsiologicheskie aspekty perekhoda k rynochnoy ekonomike : mater. k XIII Vsemirn. sotsiolog. kongressu / pod red. F. M. Borodkina, A. R. Mikheevoy ; - Novosibirsk : IEOPP SO RAN, 1994. - Ch. 1 : Problemy sotsialnoy adaptatsii k izmenyayushchimysya usloviyam zhizni. - S. 63-86.

10. Баймуратов М. А. Муниципальная власть: актуальные проблемы становления и развития в Украине : моногр. / М. А. Баймуратов, В. А. Григорьев. – Одесса : Юрид. лит-ра, 2003. – 245 с. ; Baymuratov M. A. Munitsipalnaya vlast: aktualnye problemy stanovleniya i razvitiya v Ukraine : monogr. / M. A. Baymuratov, V. A. Grigorev. – Odessa : Yurid. lit-ra, 2003. – 245 s.

11. Идентичность [Электронный ресурс] // Википедия. Свободная Энциклопедия. – Режим доступа : <https://ru.wikipedia.org/wiki/%D0%98%D0%B4%> ; Identicnost [Elektronnyy resurs] // Vikipediya. Svobodnaya Entsiklopediya. – Rezhim dostupa : <https://ru.wikipedia.org/wiki/%D0%98%D0%B4%>

12. Макогон Т. И. Местное самоуправление как ресурс ограничения глобализации / Т. И. Макогон // Вестник Томского государственного университета. – 2008. – № 317. – С. 47-50 ; Makogon T. I. Mestnoe samoupravlenie kak resurs ogranicheniya globalizatsii / T. I. Makogon // Vestnik Tomskogo gosudarstvennogo universiteta. – 2008. – № 317. – S. 47-50

13. Beck U. What is Globalisation? / U. Beck ; transl. by P. Camiller. – Cambridge : Polity Press, 2000. – 180 p.

14. Castells M. Das Informationszeitalter / M. Castells. – Opladen : Leske + Budrich, 2001. – Teil 1 : Der Aufstieg der Netzwerkgesellschaft. - 600 S.

15. Баймуратов М. А. Международное сотрудничество органов местного самоуправления Украины : дисс... докт. юрид. наук : спец. 12.00.02 / Михаил Александрович Баймуратов; Одеський державний університет ім. І. І. Мечникова. – Одесса, 1996. – 498 с. ; Baimuratov M. A. Mezhdunarodnoe sotrudnychestvo orhanov

mestnoho samoupravleniya Ukrainy : dyss... dokt. yuryd. nauk : spets. 12.00.02 / Mykhayl Aleksandrovych Vaimuratov; Odeskyi derzhavnyi universytet im. I. I. Mechnykova. – Odessa, 1996. – 498 s.

16. Этатизм [Электронный ресурс] // Википедия. Свободная энциклопедия. – Режим доступа : <https://ru.wikipedia.org/wiki/%D0%AD%D1%82%D0%B0%D1> ; Etatism [Elektronnyy resurs] // Vikipediya. Svobodnaya entsiklopediya. – Rezhim dostupa : <https://ru.wikipedia.org/wiki/%D0%AD%D1%82%D0%B0%D1>

17. Макогон Т. И. «Пространственный поворот» и возможность новационных подходов в социально-философском дискурсе / Т. И. Макогон // Известия Томского политехнического университета. Инжиниринг георесурсов. – 2012. – Т. 321, № 6. – С. 167-172 ; Makogon T. I. «Prostranstvennyy povorot» i vozmozhnost novatsionnykh podkhodov v sotsialno-filosofskom diskurse / T. I. Makogon // Izvestiya Tomskogo politekhnicheskogo universiteta. Inzhiniring georesursov. – 2012. – Т. 321, № 6. – S. 167-172.

18. Aring J. Modernisierung der Raumordnung [Electronic resource] / J. Aring. - Mode of access : http://bfag-aring.de/pdf-dokumente/Aring_2005_Modernisierung_raumordnung.pdf (дата обращения: 09.11.2012)

19. Simmel G. Die Großstädte und das Geistesleben // Simmel G. Das Individuum und die Freiheit. Essays / G. Simmel. – Berlin : Wagenbach, 1984. – 223 p.

Стаття надійшла до редакції 18.07.2017 р.

M. O. Baymuratov

TERRITORIAL POPULATION IN NATIONAL AND INTERNATIONAL QUALITY

The article analyzes the global and local factors of constitutional, operation and development of local communities.

The author argues that in terms of formation and development of legal democratic state is growing the role and importance of collective rights that arise and operate in the territory of acquiring and creating its own legal status, which include territorial communities and residents of the respective areas – community. Particularly evident its role in a decentralized public authority when local communities as primary actors begin to play local government, on the one hand, constitutional role in the phenomenon of local democracy and on the other – institutional role as an essential element of civil society. But in the process of economic, political and legal globalization, and especially in international interstate integration is a prime example of the latter, they begin to play and the relevant international legal role, acquiring appropriate signs international legal personality, and in these circumstances – forming legal environment for their existence and operation turns into an object of international legal regulation and regulation.

It is alleged that local communities act as the opposite of globalization, they are carriers of local cultural space and powerful producers of local interest. However, between local and global factors in world politics and thinking there is a paradoxical relationship, cue characterized as opposition (dichotomy), and so mutual communication. In such conditions local factor acts as an object of international legal regulation, and the local community are a reflection of global trends. Moreover, they are a factor increasing globalization.

The author concludes that the level of local communities are complex multilevel, and diverse, multiple connections between local and global, with objective and affect such communities, both in positive and in negative ways.

Local and global factors form a system of complex and contradictory vertical horizontal connections that occur primarily in the global and local management and are aimed, on the

one hand, to preserve the historical, geographical, cultural features of object management (local communities) that are in terms of everyday life, and the second – the development of optimal, efficient, productive and stereotyped forms such control that are designed for an unlimited number of non-personal subjects, which have different legal status.

The level of territorial community is more favorable to the impact of global factors aimed at leveling its special features, the emergence of collective forms of social stereotypes, group and individual life.

However, it serves local community resistance to the fundamental subject of negative factors of globalization, because due to local interest that it produced and sold in the conditions of everyday life, that it creates, maintains and increases its identity.

However, the identity of the territorial community influenced by factors of globalization yet transformed, but not so clearly and not so fast - the reason for this situation is the work of community members to implement the guidelines in their life circumstances of everyday life are based on local interest.

Key words: globalization, local interest, local identity, local government, local community, residents- members of the local community.

УДК 352.07

М. М. Баймуратов

ФЕНОМЕН «РОЗМЕЖУВАННЯ ПОВНОВАЖЕНЬ» ЯК ОСНОВОПОЛОЖНИЙ ІНСТРУМЕНТАЛЬНИЙ МЕТОД ФОРМУВАННЯ КОМПЕТЕНЦІЇ ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ В УМОВАХ МУНІЦИПАЛЬНОЇ РЕФОРМИ В УКРАЇНІ

Стаття присвячена дослідженню феномену «розмежування повноважень» як основоположному інструментальному методу формування компетенції органів місцевого самоврядування в умовах муніципальної реформи в Україні.

Ключові слова: *місцеве самоврядування, територіальна громада, органи місцевого самоврядування, компетенція, повноваження, предмети відання, розмежування повноважень, інтереси територіальної громади, телеологічні домінанти місцевого самоврядування.*

Постановка проблеми. Становлення й розвиток в Україні місцевого самоврядування (далі: МСВ) відбувається досить інтенсивними темпами, він стимулюється не тільки могутніми процесами децентралізації, що ознаменували початок муніципальної реформи, а й з інтенсифікацією процесів формування власне компетенційної бази органів місцевого самоврядування (далі ОМСВ) різних рівнів.

Слід зазначити, що формування компетенційної бази ОМСВ виступає наріжним камінням муніципальної реформи. Бо сама така реформа має за мету становлення та легалізацію феноменології муніципалізму, що є архіважливим елементом в будівництві механізму демократичної правової державності.

На слушну думку професора О.В. Батанова, еволюція демократичної державності в сучасному світі переконливо підтверджує, що до числа абсолютних цінностей конституційного рівня відноситься муніципалізм – система муніципальних ідей та